

Павловська Наталія Володимирівна,
професор кафедри цивільного права і
процесу Національної академії
внутрішніх справ, кандидат юридичних
наук, доцент

ДО ПИТАННЯ НОТАРІАЛЬНОГО ДІЛОВОДСТВА ЯК СКЛАДОВОЇ НОТАРІАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

На сьогодні нотаріальне діловодство регулюється Законом України «Про нотаріат» [1] та наказом Міністерства юстиції «Про затвердження Правил ведення нотаріального діловодства» від 22.12.2010 № 3253/5.

Правила встановлюють порядок документування нотаріальної діяльності та зберігання архіву і визначають порядок організації роботи з документами в державних нотаріальних конторах (далі - контора), державних нотаріальних архівах (далі - архів), приватними нотаріусами, визначаючи, що діловодство ведеться українською мовою [2].

Нотаріальне діловодство включає:

ведення реєстрів для реєстрації нотаріальних дій відповідно до вимог порядку, встановленого Мін'юстом, книг, журналів реєстрації (обліку), передбачених номенклатурою, у яких реєструються нотаріальні документи та документи, на підставі яких вчиняються нотаріальні дії;

зберігання, облік, видавання та використання нотаріальних документів і документів, на підставі яких вчинені нотаріальні дії;

складання, оформлення, реєстрування, облік і виконання конторою, архівом, приватним нотаріусом документів щодо витребування та надання відомостей і (або) документів, необхідних для вчинення нотаріальної дії, у тому числі передбачених міжнародними договорами, у зв'язку з наданням правової допомоги;

реєстрування, облік, зберігання та передавання конторою, архівом, приватним нотаріусом довідок, документів і відомостей про вчинені нотаріальні дії, у тому числі відомостей, переданих до органів державної податкової служби про посвідчені договори, видані свідоцтва про право на спадщину тощо;

розгляд звернень фізичних та юридичних осіб з питань вчинення нотаріальних дій у строки, визначені законодавством; тимчасове зберігання документів у конторі, у приватного нотаріуса та їх підготовку для передавання до державного нотаріального архіву.

Також п. 2.3 Правил ведення нотаріального діловодства встановлено, що невід'ємною складовою нотаріального діловодства та документаційного забезпечення нотаріального процесу є спеціальні бланки нотаріальних документів, що використовуються нотаріусами виключно під час вчинення нотаріальних дій [2, с. 148].

У Законі України «Про нотаріат» міститься перелік нотаріальних дій, оформлення яких неможливе без використання спеціальних бланків.

Так, згідно зі статтею 34 з обов'язковим використанням таких бланків викладаються тексти: 1) договорів, 2) заповітів, 3) довіреностей, 4) свідоцтв, 5) актів про морські протести та протести векселів, 6) перекладів у разі засвідчення нотаріусом правильності перекладу документа з однієї мови на іншу, 7) заяв, на яких нотаріусом засвідчується справжність підпису, 8) дублікатів нотаріальних документів [1].

Зазначені нотаріальні дії, вчинені без використання спеціальних бланків нотаріальних документів, є не дійсними.

Стаття 15 Закону України «Про нотаріат» встановлює, що мова нотаріального діловодства визначається статтею 16 Закону України «Про засади державної мовної політики», а саме: нотаріальне діловодство в Україні здійснюється державною мовою. Якщо особа, яка звернулася за вчиненням нотаріальної дії, не володіє державною мовою, за її заявою тексти оформлюваних документів мають бути перекладені нотаріусом або перекладачем мовою, якою вона володіє [1].

Право нотаріуса витребувати від підприємств, установ і організацій відомості та документи, необхідні для вчинення нотаріальних дій зафіксовано у статті 4 Закону України «Про нотаріат».

У статтях 43 та 44 «Про нотаріат» містяться вимоги про те, які саме документи має витребувати нотаріус для встановлення особи, та про обсяг цивільної дієздатності

учасника цивільних відносин, яка звернулася за вчиненням нотаріальної дії та її представників.

Також у процесі перевірки цивільної правоздатності та дієздатності юридичної особи нотаріус зобов'язаний ознайомитися з установчими документами, свідоцтвом про державну реєстрацію та витягом з Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців, і перевірити, чи відповідає нотаріальна дія, яка вчиняється, обсягу її цивільної правоздатності та дієздатності. У разі наявності у нотаріуса сумнівів щодо поданих документів він може витребувати додаткові відомості або документи.

Нотаріуси, які вчиняють нотаріальні дії, мають право витребувати від фізичних та юридичних осіб відомості та документи, необхідні для вчинення нотаріальної дії. Неподання відомостей та документів на вимогу нотаріуса є підставою для відкладення, зупинення вчинення нотаріальної дії або відмови у її вчиненні.

Також слід зазначити, що документи нотаріального діловодства та архів приватного нотаріуса є власністю держави і перебувають у володінні та користуванні приватного нотаріуса у зв'язку зі здійсненням ним нотаріальної діяльності.

Ураховуючи зазначене вище, на нотаріуса покладається обов'язок вести нотаріальне діловодство та архів нотаріуса відповідно до встановлених правил, дбайливо ставитися до документів нотаріального діловодства та архіву нотаріуса та не допускати їх пошкодження чи знищення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про нотаріат : Закон України [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/3425-12/page>
2. Наказ Міністерства юстиції України «Про затвердження Правил ведення нотаріального діловодства» від 22.12.2010 № 3253/5 // Офіційний вісник України. - 2010. - № 98. - Ст. 164.